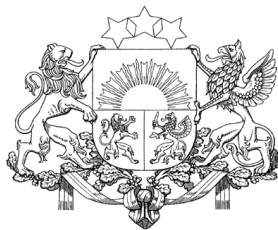

NORAKSTS

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420185217
AA43-1039-18/5

SPRIEDUMS Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 26.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Valters Poķis,
tiesneši Una Mihailova un Ojārs Priedītis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „OC Finance” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017.gada 21.februāra lēmuma Nr.6-pk atcelšanu, sakarā ar SIA „OC Finance” apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 26.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – centrs vai atbildētājs) 2016.gada 26.oktobra lēmumu Nr.NK-2016-55 pieteicējai SIA „OC Finance” izsniegta speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai uz nenoteiktu laiku (turpmāk – licence) ar šādu nosacījumu: pieteicēja līdz 2016.gada 30.oktobrim novērš centra ierosinātajā lietā Nr.F-254 konstatēto Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – PTAL) pārkāpumu pieteicējas piemērotajās komisijas maksās par patērētāju kreditēšanas līgumu pagarināšanu (termiņa atlikšanu), nodrošinot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25 procentus dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas (turpmāk – Nosacījums).

[2] Centrs 2016.gada 16.septembrī pēc savas iniciatīvas uzsāka patērētāju kolektīvo interešu lietu par pieteicējas īstenotās komercprakses atbilstību

2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī.

Administratīvais process iestādē noslēdzās ar centra 2017.gada 21.februāra lēmumu Nr.6-pk par patērētāju kolektīvo interešu pārkāpumu (turpmāk – lēmums), ar kuru pieteicējai uzlikta soda nauda 17 000 *euro* apmērā.

Lēmuma pamatojumā norādīts, ka pieteicēja patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar PTAL 8.panta 2.³ daļai neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu, un līdz ar to pieteicējas patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei. Ievērojot, ka pieteicēja neiesniedza rakstveida apņemšanos, tādējādi neatzīstot vainu centra konstatētajā pārkāpumā, centrs izdeva licenci ar Nosacījumu, lai nodrošinātu, ka pieteicēja pārtrauc un neturpina konstatētā pārkāpuma īstenošanu, tādējādi nodrošinot kapitālsabiedrības darbības patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

Pieteicēja īstenoja negodīgu komercpraksi un piemēroja patērētājiem PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļai neatbilstošas kredīta atmaksas termiņa atlikšanas (pagarināšanas) komisijas maksas, kas patērētājiem laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.oktobrim, ieskaitot, radījušas zaudējumus 250 094 *euro* apmērā. Ievērojot labas pārvaldības principu un samērīguma principu, apstākļi, ka pieteicēja līdz 2016.gada 31.oktobrim, ieskaitot, ir novērsusi pārkāpumu un izpildījusi Nosacījumu, ir ņemams vērā, nosakot soda naudas apmēru. Ņemot vērā pieteicējas pieļautā pārkāpuma būtību, raksturu un radīto kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm, pieteicējai par izdarīto pārkāpumu saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotās daļas 5.punktu ir piemērojama soda nauda šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā. Ar soda naudas palīdzību pieteicēja tiks motivēta savā turpmākajā komercpraksē nepieļaut līdzīga rakstura pārkāpuma izdarīšanu.

[3] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par lēmuma atcelšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] PTAL jau šobrīd ierobežo komisijas maksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu apmēru vismaz divos aspektos, un nav nepieciešams tās ierobežošanai piemērot neattiecināmu tiesību normu – PTAL 8.panta 2.³ daļu. Komisija par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu nav ieskaitāma kopējās kredīta izmaksās un uz minēto komisijas maksu ir attiecināma PTAL 8.panta 2.⁴ daļa, nevis PTAL 2.³ daļa.

[3.2] Komisijas maksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu piemērošana ir saistāma ar paša patērētāja izvēli – izpildīt saistības laikus, papildus šādu komisiju nemaksājot, vai tomēr lūgt to izpildi pagarināt, maksājot iepriekš zināmu samērīgu maksu.

[3.3] Pieteicējas komercprakse nav bijusi nedz maldinoša, nedz agresīva, jo tas neizriet no lēmuma. Tāpat no lēmuma neizriet, ka centrs ir uzskatījis, ka pieteicējas komercprakses negodīgums izpaužas tieši apstākļi, ka pieteicēja nav

ievērojusi pietiekamu rūpību un ir būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju rīcību, proti, ir pārkāpusi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta otrās daļas 1.punktu. Lēmumā nav pamatots, kā tieši konkrētajā gadījumā ir ietekmēta vidusmēra patērētāja ekonomiskā rīcība. Šāds pamatojums norādāms ikvienā gadījumā, kad nepastāv likumiskā prezumpcija, un tā pastāv tikai attiecībā uz maldinošu un agresīvu komercpraksi.

[3.4] Vērtējot patērētāja ekonomisko rīcību, ir jāņem vērā, ka pieteicēja visiem saviem klientiem ir skaidri un nepārprotami norādījusi un darījusi zināmus noteikumus, uz kādiem iespējama kredīta saņemšana un arī kredīta atmaksas termiņa pagarināšana. Jebkurš patērētājs var un varēja brīvi izvēlēties pildīt savas saistības un nenonākt saskarsmē ar komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu vai neuzņemt saistības. Līdz ar to pieteicējas komercprakse nav ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību. Turklāt pat pieņemot, ka šāda ietekme ir bijusi, kam pieteicēja nepiekrīt, šī ietekme nav bijusi būtiska.

[3.5] Pieteicējai sods piemērots, neskatoties uz to, ka PTAL tiesību normas skaidri nenosaka to, ka komisijas maksa, kas piemērota par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu, bija jāietver kredīta kopējo izmaksu dienas aprēķinā. Gluži pretēji, iepazīstoties ar PTAL regulējumu, tirgus dalībnieki un tiesību speciālisti, kas šo regulējumu analizēja, uzskatīja, ka šāda komisijas maksa nav ietverama kredīta kopējo izmaksu dienas aprēķinā. Līdz ar to nav šaubu, ka strīdus regulējums neatbilda tādām likuma kvalitātes prasībām, lai to uzskatītu par pietiekami skaidru.

[3.6] Iestāde lēmumā nav atspoguļojusi savu vērtējumu, atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrajai daļai. Tomēr, ja tas būtu darīts, tad tiktu konstatēts, ka pieteicēja ir gan pārtraukusi komercpraksi, kuru centrs uzskatīja par prettiesisku, gan veikusi citas centra noteiktās darbības.

[3.7] Lēmums pieņemts nevis, lai novērstu likuma pārkāpumu vai atturētu no tā, bet gan, lai sodītu par rakstveida apņemšanās neparakstīšanu.

[3.8] Lēmumā soda nauda ir noteikta patvaļīgi, to nebalstot nekādā pieteicējai vai jebkurai citai trešajai personai izsekojamā un saprotamā pamatojumā. Pieteicējai piemērotā soda nauda neizriet no objektīviem un racionāliem apsvērumiem un rada arī vienlīdzības principa pārkāpumu. Tā kā pārkāpums jau bija novērsts un pirmajos septiņos tiesiskā regulējuma darbības mēnešos pastāvēja objektīvi atšķirīgi viedokļi par tiesību normu saturu, sods uzskatāms par nesamērīgu risinājumu.

[4] Atbildētājs rakstveida paskaidrojumā pieteikumu uzskata par nepamatotu un papildus lēmumā minētajiem argumentiem norāda turpmāk minētos apsvērumus.

[4.1] Grozījumi PTAL stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī un, centra ieskatā, nepastāvēja šaubas par PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļu piemērojamību attiecībā uz kredīta atmaksas termiņu atlikšanu (pagarināšanu). Turklāt pieteicēja, kas ir biedrības „Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācija” (turpmāk –

Asociācija) biedrs, bija informēta par PTAL 8.panta otrās daļas grozījumu piemērošanu.

Interpretējot PTAL 8.panta 2.³ daļu, nav pamats apšaubīt, ka uz komisijas maksām par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu nebūtu attiecināmi kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi, jo šīs izmaksas ietilpst kredīta kopējās izmaksās.

[4.2] Apgalvojums, ka patērētājs ir tiesīgs izlemt slēgt vai neslēgt kreditēšanas līgumu, kā arī pagarināt vai nepagarināt jau esošu kreditēšanas līgumu, ņemot vērā kredīta atlikšanas komisiju izmaksas apmērus, ar pieteicēju ir prettiesisks, jo kredīta devēja tāpat kā jebkura pakalpojumu sniedzēja pienākums ir sniegt patiesu un pilnīgu informāciju patērētājam par piedāvāto pakalpojumu.

[4.3] Pieteicējai piemērotā soda nauda ir pamatota un samērīga attiecībā pret tās pieļauto pārkāpumu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 26.marta spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] No PTAL 1.panta 9.punktā noteiktā izriet, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāērķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un, kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u.tml.

[5.2] No lietas materiāliem izriet, ka centrs 2016.gada 16.septembrī veica pārbaudi pieteicējas pakalpojuma sniegšanas vietā www.opencredit.lv, par ko sastādīja aktu Nr.E-LAB/20160916-1-1, kurā konstatēja, ka pieteicēja piedāvā patērētājiem kreditēšanas līgumus ar norādītām kreditēšanas kopējām izmaksām patērētājam.

Centrs konstatēja, ka pieteicēja patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar PTAL 8.panta 2.³ daļai neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu un līdz ar to pieteicējas patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta 2.² daļu. Savukārt pieteicēja nepiekrīt tam, ka aprēķinā tiek iekļauta komisijas maksa par kreditēšanas līguma pagarināšanu.

[5.3] No PTAL 8.panta 2.² daļas izriet, ka patērētāja kreditēšanas līguma izmaksām ir jābūt samērīgām ne tikai pirms līguma noslēgšanas vai līguma slēgšanas laikā, bet arī visā līguma darbības laikā. Saskaņā ar likumprojekta anotāciju tā mērķis ir aizsargāt patērētāja kā vājākās līgumslēdzējas puses ekonomiskās intereses, t.sk. patērētāja intereses nenonākt pārlieku lielās parāda saistībās, nodrošināt kredīta kopējo izmaksu samērīgumu, veicināt patērētāja maksātspējas izvērtēšanu.

Kredītu kopējām izmaksām jābūt samērīgām un atbilstoši godīgai darījumu praksei neatkarīgi no tā, vai kredīts tiktu izsniegts vai pagarināts tā

atmaksas termiņš. Tā kā kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksa tiek noteikta kredītlīguma darbības brīdī tad, kad patērētājs vēlas veikt noslēgtā līguma pagarinājumu, līdz ar to kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi, kas noteikti PTAL 8.panta 2.³ daļā, ir attiecināmi arī uz kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksām, jo brīdī, kad tiek veikta pagarināšana, kredīta kopējās izmaksas kļūst zināmas.

[5.4] Centrs konstatēja, ka pieteicēja ir pārkāpusi patērētāju tiesības regulējošos normatīvos aktus, piedāvājot normatīvajiem aktiem neatbilstošus darījumu noteikumus, kas atzīstams par negodīgu komercpraksi.

Pārkāpums ir būtisks, jo pieteicējas īstenotā komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam, kas ir izmantojuši/izmanto pieteicējas pakalpojumus, noslēdzot vienošanās par kredīta atmaksas termiņu atlikšanu, tādējādi pieteicējas izdarītais pārkāpums, ilgā laika periodā piemērojot komisijas maksas par patērētāju kreditēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas pārsniedz PTAL 8.pantā noteiktos ierobežojumus, ir radījis būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

Tiesa atzina, ka nozares dalībnieki, tostarp pieteicēja, bija informēti par PTAL 8.panta otrās daļas grozījumiem un to piemērošanu. No lietas materiāliem izriet, ka centra un nozares pārstāvju starpā ir bijusi aktīva komunikācija, sarakste, viedokļu apmaiņa. Centra viedoklis ir bijis konsekvents, proti, jau 2016.gada 11.janvāra vēstulē centrs norādīja uz to, ka kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas komisijas maksa ir iekļaujama kopējās izmaksās.

[5.5] Centrs 2016.gada 26.septembra vēstulē aicināja pieteicēju atzīt pārkāpumu un iesniegt rakstveida apņemšanos novērst pārkāpumu.

Tiesa konstatēja, ka atbildētājs izmantoja Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta piektajā daļā norādītās tiesības attiecībā pret pieteicēju, aicinot to rakstveidā apņemties novērst pārkāpumu, tādējādi atzīstot vainu pārkāpumā. Ņemot vērā, ka šis aicinājums nesusniedza savu mērķi (pieteicēja 2016.gada 7.oktobra vēstulē norādīja, ka pārkāpumu neatzīst), centrs pamatoti apsvēris soda naudas piemērošanu. Tiesas ieskatā no lietas materiālos ietvertās informācijas nevar uzskatīt, ka pieteicēja pati pēc savas iniciatīvas novērsa pārkāpumu. Pieteicējai nav pamata uzskatīt, ka sods piemērots par rakstveida apņemšanās neiesniegšanu, jo pieteicējai bija izvēle iesniegt rakstveida apņemšanos vai arī gaidīt, līdz centrs pieņems lēmumu, un vērsties tiesā.

[5.6] Tiesas ieskatā vidusmēra patērētāji nevarēja zināt, ka pieteicējas piemērotās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa atlikšanu neatbilst normatīvajiem aktiem. Kredīta devēja tāpat kā jebkura pakalpojumu sniedzēja pienākums ir sniegt patiesu un pilnīgu informāciju patērētājam par piedāvāto pakalpojumu. Vidusmēra patērētājs paļaujas uz pakalpojuma sniedzēju – kredīta devēju – pieteicēju, ka tā īstenotā komercprakse ir tiesiska un atbilstoša normatīvajiem aktiem, līdz ar to kredīta ņēmēji arī pieņēma lēmumu apmaksāt neprecīzās izmaksas.

Tiesa uzskatīja, ka patērētāji var pamatoti sagaidīt, ka nozares profesionālis, kuram ir spēkā esoša speciālā atļauja (licence) patērētāju

kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkosies labā ticībā un ievēros visus tai saistošo normatīvo aktu prasības. Savukārt pieteicēja, piedāvājot patērētājiem kredītu termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar PTAL 8.panta 2.³ daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta 2.² daļu, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību.

[5.7] Pieteicējai uzlikto soda naudu 17 000 *euro* apmērā tiesa atzina par samērīgu un atbilstošu izdarītajam pārkāpumam, proti, tiesa secināja, ka negodīgā komercprakse veikta ilgstošā laika posmā un norāda uz sistēmiskām problēmām pieteicējas darbībā šajā nozarē. Veiktā komercprakse nepārprotami varēja ietekmēt patērētāju ekonomisko rīcību. Nosakot soda naudu, atbildētājs ņēma vērā arī to, ka pieteicēja līdz 2016.gada 31.oktobrim novērsusi pārkāpumu.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 26.marta spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Tiesa nepareizi attiecināja PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktos kredīta kopējo izmaksu patērētājam ierobežojumus uz komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu.

Tiesa norādīja, ka tad, ja līguma termiņš tiek pagarināts, tad tās izmaksas, kas saistītas ar kredīta lietošanu turpmākajā termiņā, kļūst zināmas un ir uzskatāmas par kredīta izmaksām, uz kurām attiecināmi PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktie ierobežojumi. Tomēr, pieteicējas ieskatā, šādu secinājumu tiesa izdarījusi, iztulkojot PTAL 1.panta 9.punktu tikai pēc gramatiskās iztulkošanas metodes, lai gan minētās tiesību normas iztulkojums pēc sistēmiskās un teleoloģiskās iztulkošanas metodes liek secināt, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu neietilpst kredīta kopējās izmaksās patērētājam.

[6.2] Lai arī tiesa spriedumā atsaucās uz Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumu Nr.1219 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanu” (turpmāk – noteikumi Nr.1219) normām, tiesa aprobežojusies ar atsevišķu šajos noteikumos iekļauto normu atreferējumu, neanalizējot termina „kredīta kopējās izmaksas patērētājam” saturu šo noteikumu izpratnē un tā ietekmi uz PTAL normu piemērošanu. Neveicot šādu analīzi, tiesa ir nonākusi pie nepareiza secinājuma, ka pretēji noteikumu Nr.1219 regulējumam komisija par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ietilpst kredīta kopējās izmaksās patērētājam.

[6.3] Atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² pantam centrs soda naudu var uzlikt komersantam tikai gadījumā, ja tas veicis negodīgu komercpraksi. Tas vien, ka komersants pieļāvis kādas tiesību normas (piemēram, PTAL) pārkāpumu, automātiski nenozīmē, ka ir veikta negodīga komercprakse. Līdz ar to pat tad, ja hipotētiski pieņemtu, ka PTAL noteica, ka arī komisijas maksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ir iekļaujamas kredīta kopējās izmaksās patērētājam, pieteicējas pretēja rīcība automātiski nenozīmē, ka šāda rīcība uzskatāma par negodīgu komercpraksi.

[6.4] Tiesa atzina par pamatotu atbildētāja secinājumu, ka pieteicēja ir pārkāpusi patērētāju tiesības regulējošos normatīvos aktus, piedāvājot normatīvajiem aktiem neatbilstošus darījumu noteikumus, kas atzīstama par negodīgu komercpraksi. Tomēr spriedums nesatur argumentāciju, kādēļ, tiesas ieskatā, pieteicējas komercprakse neatbilda profesionālajai rūpībai. Tiesa vispār nav pievērsusies jautājumam par pieteicējas centieniem ar Asociācijas starpniecību ilgstoši vest dialogu ar atbildētāju un Ekonomikas ministriju par PTAL 8.panta 2.³ daļas piemērošanu attiecībā uz komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu un nav ņēmusi vērā apstākli, ka atbildētājs ilgstoši nespēja sniegt skaidru viedokli šajā jautājumā. Pieteicējas ieskatā minētie apstākļi izslēdz iespēju kvalificēt pieteicējas komercdarbību kā profesionālai rūpībai neatbilstošu, jo pieteicēja no savas puses izrādīja ieinteresētību, lai noskaidrotu kompetento valsts pārvaldes iestāžu viedokli par minētās normas piemērošanu attiecībā uz komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu. Ievērojot, ka centra sniegtā informācija bija pretrunīga, līdz ar to pieteicējai objektīvi nebija iespējams laikus ieviest nepieciešamās izmaiņas tās līgumos un informācijas tehnoloģiju sistēmā.

[6.5] Tiesa nepareizi secināja, ka pieteicējas komercprakse negatīvi ietekmējusi patērētāju rīcību. Tiesa šādu secinājumu pamatojusi ar to, ka patērētāji paļāvušies uz pieteicēju, ka tās īstenotā komercprakse ir tiesiska un atbilstoša normatīvajiem aktiem, līdz ar to patērētāji pieņēmuši lēmumu apmaksāt „neprecīzās izmaksas”. Izdarot šādu secinājumu, tiesa nav ņēmusi vērā, ka pirms vienošanās noslēgšanas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu patērētājam bija pieejama informācija par konkrētu komisijas apmēru, kāda patērētājam būs jāmaksā, ja patērētājs izvēlēties pagarināt kredīta atmaksas termiņu. Minētais izslēdz iespēju apgalvot, ka pieteicējas komercprakse būtiski negatīvi ietekmēja vai varēja būtiski negatīvi ietekmēt vidusmēra patērētāja ekonomisko rīcību, jo patērētājam visos gadījumos bija nodrošināta iespēja pieņemt uz informāciju balstītu un ekonomiski pamatotu lēmumu – atmaksāt kredītu (tostarp pa daļām) vai pagarināt kredīta atmaksas termiņu. Turklāt patērētājam bija iespējams salīdzināt pieteicējas noteikto komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ar izmaksām, kas patērētājam rastos, saņemot tāda pat apmēra kredītu pie cita pakalpojumu sniedzēja, un – ja patērētājs to uzskatītu par ekonomiski pamatotu – saņemt jaunu kredītu, lai izlietotu to pieteicējas izsniegtā kredīta atmaksai.

[6.6] Izvērtējot pieteicējas argumentu par lēmuma neatbilstību tiesiskās drošības (noteiktības) principam, tiesa nav ņēmusi vērā, ka Asociācija vēl 2015.gada jūlijā izstrādāja vadlīnijas, kas bija paredzētas tās biedriem, lai nodrošinātu vienveidīgu PTAL 2015.gada 28.maija grozījumu piemērošanu. Vadlīnijās atbilstoši Asociācijas tā laika izpratnei par grozījumu saturu tika norādīts, ka, nosakot kredīta kopējās izmaksas patērētājam, cita starpā neņem vērā maksājumus, kas kredīta devējam nav zināmi kredīta līguma noslēgšanas laikā, kā vienu no piemēriem nepārprotami norādot „pagarināšanas maksas”. Izstrādātās vadlīnijas tika nosūtītas apstiprināšanai centra Finanšu pakalpojumu uzraudzības daļas vadītājam, kurš 2015.gada 4.augustā e-pasta vēstulē

apstiprināja vadlīniju atbilstību likuma grozījumiem. Ņemot vērā šādu saskaņojumu, pieteicēja veica izmaiņas tās līgumos un informācijas tehnoloģiju sistēmā, kuras bija nepieciešamas 2015.gada 28.maija grozījumu PTAL ieviešanai, grozījumos paredzētos kredīta kopējo izmaksu ierobežojumus neattiecinot uz komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu.

[6.7] Viedokli, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu tomēr ir iekļaujama kredīta kopējās izmaksās patērētājam, centrs pirmo reizi izteica tikai 2016.gada 11.janvāra vēstulē, t.i., jau pēc tam, kad 2015.gada 28.maija grozījumi PTAL bija stājušies spēkā. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka centrs vairākkārt mainīja viedokli par to, kā ir aprēķināmi kredīta izmaksu ierobežojumi kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas gadījumā. Proti, 2016.gada 11.janvāra vēstulē atbildētājs norādīja, ka tad, „ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tad tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,25 procentus dienā”. Savukārt 2016.gada 1.marta vēstulē atbildētājs, atsaucoties uz Ekonomikas ministrijas komentāriem, norādīja, ka „aizdevumiem, kas sākotnēji noslēgti ar termiņu uz 30 dienām un tikuši pagarināti, [...] sākot ar 15.dienu kredīta izmaksu maksimālais pieaugums likumā ir noteikts 0,2 procenti dienā un arī pēc 30.dienas šis ierobežojuma apmērs nemainās. PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktais kredīta izmaksu pieauguma ierobežojums 0,25 procentu apmērā dienā ir attiecināms tikai uz līgumiem, kas jau sākotnēji noslēgti uz termiņu, kas pārsniedz 30 dienas”. Līdzīgs viedoklis ir pausts arī centra mājas lapā 2016.gada 17.februārī publicētajā dokumentā ar atbildēm uz biežāk uzdotajiem jautājumiem saistībā ar PTAL 8.panta grozījumiem.

Savukārt no lēmuma izriet, ka atbilstoši lēmuma pieņemšanas laikā pastāvošajai centra izpratnei, ir pieļaujami divi kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti: 1) aprēķinot 0,2 procentus dienā, sākot ar 15. kredīta izmantošanas dienu, vai 2) aprēķinot 0,25 procentus dienā par visu kredīta līguma darbības laiku. Tātad pēc 2016.gada 1.marta vēstules nosūtīšanas centrs ir vēlreiz mainījis viedokli, nu jau vairs neuzskatot, ka attiecībā uz komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ir piemērojams fiksēts ierobežojums 0,2 procenti dienā, bet pieļaujot, ka pakalpojumu sniedzējs pats izvēlas, kuru no normā noteiktajiem ierobežojumiem piemērot.

Šādos apstākļos, kad atbildētājs gada laikā ir trīs reizes mainījis viedokli par to, kā PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktie kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi piemērojami attiecībā uz komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu, pieteicējas ieskatā, nav iespējams izdarīt secinājumu, ka minētā tiesību norma saturēja pietiekami skaidru regulējumu, lai būtu tiesisks pamats pieteicējas sodīšanai par šāda tiesiskā regulējuma neievērošanu. Pakalpojumu sniedzējam objektīvi ir nepieciešams laiks, lai ieviestu jebkuras izmaiņas pakalpojumu sniedzēja piemēroto komisiju piešķiršanā, jo šim nolūkam nepieciešams veikt grozījumus pakalpojumu sniedzēja tipveida līgumos un informācijas tehnoloģiju sistēmā, apmācīt darbiniekus utt. Tādēļ no pieteicējas nevarēja tikt pamatoti prasīts, lai tā ieviestu attiecīgās izmaiņas nekavējoties pēc

katras centra viedokļa maiņas attiecībā uz kārtību, kādā aprēķināmi komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ierobežojumi.

[6.8] Pieteicēja atteicās parakstīt Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ pantā paredzēto rakstveida apņemšanos, jo šī tiesību institūta mērķis jau bija sasniegts, izvirzot licencē nosacījumu par pārkāpumu novēršanu, ko pieteicēja arī izdarīja vēl pirms 2016.gada 30.oktobra. Tādējādi pieteicējas darbības atbilstība centra prasībām jau bija nodrošināta, pieteicējai labprātīgi izpildot Nosacījumu. Nosacījuma neizpildes sekas būtu daudz nelabvēlīgākas pieteicējai, nekā rakstveida apņemšanās neizpildīšanas sekas, jo Nosacījuma neizpildes gadījumā pieteicējai izsniegtā licence tiktu anulēta.

Tiesa spriedumā aprobežojās ar norādi, ka saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta piektās daļas 2.punktu iestādei ir tiesības, bet ne pienākums ierosināt uzņēmējam rakstveidā apņemties novērst konstatēto pārkāpumu. Taču tiesa nav paskaidrojusi, kādēļ tā noraidīja pieteicējas argumentu, ka, ietverot licencē Nosacījumu, zuda pilnīgi jebkāda nepieciešamība pieņemt lēmumu par profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi un piemērot pieteicējai sodu, jo pienākums izpildīt nepieciešamās darbības (uz ko tiešā veidā tika vērsta rakstveida apņemšanās) jau bija ietverts licences Nosacījumā.

Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ panta otro daļu, parakstot rakstveida apņemšanos, komercprakses īstenotājs atzīst, ka ir izdarījis konstatēto pārkāpumu. Konkrētajā gadījumā pieteicēja piekrita ievērot centra veikto tiesību normu interpretāciju, kaut gan, pieteicējas ieskatā, šāda interpretācija nav viennozīmīga. Tādēļ pieteicējai bija būtiski nezaudēt tiesības izmantot administratīvās tiesas kontroli pār centra izdoto administratīvo aktu. Parakstot rakstveida apņemšanos, pieteicēja šādas tiesības zaudētu, tādējādi rakstveida apņemšanās parakstīšana būtu vērtējama kā nesamērīgs pieteicējas tiesību ierobežojums.

[6.9] Tiesas argumenti par pieteicējai piemērota soda samērīgumu ir formāli. Tiesa nav sniegusi vērtējumu pieteicējas argumentam, ka soda noteikšanā nav ņemts vērā apstākļi, ka ilgstoši pastāvēja neskaidrība par PTAL 8.panta 2.³ daļas piemērošanu attiecībā uz komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu. Šajā kontekstā tiesa nav vērtējusi arī atbildētāja rīcības tiesiskumu, uzskatot, ka pārkāpums ildzis deviņus mēnešus, lai arī vienošanās par izmaiņu ieviešanu tika panākta tikai 2016.gada 5.augustā notikušās tikšanās laikā. Proti, lēmumā norādīts, ka pārkāpums ildzis deviņus mēnešus, tomēr tikai 2016.gada 1.martā centrs sniedza citādākus skaidrojumus par tiesību normas tvērumu, un 16.maijā aicināja vērsties Ekonomikas ministrijā, lai turpinātu PTAL 8.panta 2.³ daļas satura noskaidrošanu. Turklāt pēc 2016.gada 5.augusta sanāksmes, pieteicēja un atbildētājs vienojās par centra prasību pakāpenisku ieviešanu. Līdz ar to nav pamata apgalvot, ka pārkāpums ildzis deviņus mēnešus un piemērojamā tiesību norma bijusi pilnīgi skaidra un saprotama. Ja pārkāpums bija tik acīmredzams, centrs varēja uzsākt administratīvo lietu un piemērot sodu krietni ātrāk, tādējādi samazinot zaudējumus patērētājiem un tiesisko neskaidrību pieteicējai. Minētie apsvērumi

bija jāņem vērā, nosakot sodu, lai tas būtu samērīgāks faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem.

[7] Atbildētājs rakstveida paskaidrojumā apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Izskatāmajā lietā nav tik būtiski, kāpēc kredītēšanas līgumi tiek pagarināti, bet gan būtisks ir fakts, ka vidusmēra patērētājs varēja paļauties uz to, ka pieteicēja kā profesionāle konkrētajā jomā pareizi aprēķina kredīta kopējās izmaksas un, slēdzot līgumus, pareizi piemēro PTAL ietvērto regulējumu. Nezinot, ka pieteicēja komisijas maksas aprēķinājusi nepareizi, vidusmēra patērētājs varēja, piemēram, pieņemt lēmumu izvēlēties pieteicējas pakalpojumu un arī to atmaksāt pēc pirmajām 30 dienām, nevis vienoties par atmaksas termiņa pagarināšanu. Līdz ar to šajā gadījumā konstatējams, ka pieteicēja, neievērojot PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļas, ir īstenojusi negodīgu – profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi.

[7.2] Atbildētāja un nozares pārstāvju starpā ir bijusi aktīva komunikācija, sarakste un viedokļu apmaiņa. Nevienā brīdī centrs nav mainījis viedokli/nostāju par kredīta izmaksu ierobežojumu attiecināmību uz kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas izmaksām. Gluži pretēji, centrs nekonstatēja būtiskas neatbilstības Asociācijas izstrādātajās vadlīnijās par PTAL jauno normu interpretāciju, tomēr Asociācija tika aicināta precizēt minētās vadlīnijas attiecībā uz vienošanām par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu). Caurskatot Asociācijas vadlīniju saturu, centrs nenorādīja uz kredīta termiņa atlikšanas (pagarināšanas) maksu ierobežojumiem, bet gan akceptēja Asociācijas vadlīniju saturu attiecībā uz izmaksām, kas jāņem vērā kredīta kopējās izmaksās, konstatējot, ka tās ir izmaksas, kas tiek piemērotas kredīta izsniegšanas gadījumā, bet nevis kredīta termiņa atlikšanas (pagarināšanas) gadījumā. Līdz ar to pieteicēja nevarēja tiesiski paļauties, ka centrs būtu akceptējis Asociācijas viedokli par kredīta kopējo izmaksu ierobežojumu attiecināmību uz kredīta termiņa atlikšanas jeb pagarināšanas izmaksām.

[7.3] Pieteicēja neiesniedza rakstveida apņemšanos Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta piektās daļas 2.punkta izpratnē, līdz ar to pieteicējas veiktās darbības juridiski nav uzskatāmas par labprātīgām darbībām vai rakstveida apņemšanos minētā likuma izpratnē. Līdz ar to attiecībā uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem par centra izvēlētajiem tiesiskajiem līdzekļiem norādāms, ka, lai pārkāpumu pārtrauktu un nodrošinātu patērētāju tiesību un interešu aizsardzību – centrs pieteicēju sākotnēji aicināja iesniegt rakstveida apņemšanos, taču, tā kā pieteicēja tādu atteicās iesniegt, centrs, ievērojot Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotās daļas 5.punktu, pieņēma lēmumu par soda naudas piemērošanu.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[10] Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai. Administratīvā apgabaltiesa atkārtoti nenorāda motivāciju to apelācijas sūdzībā minēto argumentu noraidīšanai, kuru noraidīšanai ir sniegta motivācija pirmās instances tiesas spriedumā.

[11] Lietā ir strīds par PTAL 8.panta 2.³ daļas piemērošanu gadījumos, kad tiek pagarināts termiņš aizdevuma atmaksai un tiek noteikta pagarināšanas komisijas maksa. Procesa dalībnieku viedokļi atšķiras par to, vai PTAL 8.panta 2.³ daļā paredzētie ierobežojumi kreditēšanas līguma izmaksām ir attiecināmi uz pagarināšanas komisijas maksu.

PTAL 8.panta 2.³ daļa nosaka, ka kreditēšanas līguma izmaksas nav atzīstamas par samērīgām un atbilstošām godīgai darījumu praksei, ja kredīta kopējās izmaksas patērētājam pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par neatbilstošām kredīta līguma izmaksām ir atzīstamas tādas, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas.

Kā redzams no minētās tiesību normas teksta, tad tiesību norma nosaka ierobežojumu kredīta kopējām izmaksām.

Pieteicēja uzskata, ka kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksa neietilpst kredīta kopējās izmaksās. Līdz ar to būtiski ir noskaidrot jēdziena „kredīta kopējās izmaksas” saturu.

[12] Saskaņā ar PTAL 1.panta 9.punktu kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas kredīta devējam zināmi.

Tiesību normas teksta norāda, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas visas izmaksas, ar ko patērētājam jārēķinās, lai kredītu saņemtu un lietotu, un, kuras kredīta devējam ir zināmas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas (par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātnespējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu), apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieka izmaksas, kuras sedz patērētājs un citas tamlīdzīgas izmaksas. Vārdu salikumi „kopējās izmaksas” un „visas

izmaksas” jau paši par sevi norāda, ka jēdzieniski tiek aptvertas visas izmaksas, kas nav tiesību normās tieši norādītas kā neietilpstošas kopējās izmaksās, proti, jebkuras izmaksu pozīcijas izslēgšana ir izņēmums.

[13] Apgabaltiesas vērtējumā ir pamatoti piemērot arī citas interpretācijas metodes, tai skaitā novērtēt to, kāds raksturs ir komisijas maksai par aizdevuma atmaksas palielinājumu.

Saskaņā ar pieteicējas aizdevuma līguma (*lietas 90.-93.lapa*) 13.2.punktu, gadījumā, ja aizdevējs ir akceptējis aizdevuma atmaksas datuma pagarināšanu, aizdevējs pagarina aizņēmējam aizdevuma atmaksas datumu, nosūtot aizņēmējam attiecīgus rēķinus un grafiku par aizdevuma atmaksu atbilstoši pagarinātajam aizdevuma atmaksas datumam. Līgumā nav pieminēts tas, ka šādā gadījumā tiek piemērota komisijas maksa par pagarināšanu, tāpat arī netiek norādīts šādu izmaksu apmērs.

Dienesta veiktā pārbaudē interneta vietnē www.opencredit.lv tika konstatēts, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100 *euro* uz 30 dienām ir 20 *euro*. Savukārt kreditēšanas līgumā par 300 *euro* komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu uz 30 dienām ir 60 *euro*. Šāda kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksa procentuālā izteiksmē ir aprēķināma kā 0,66 procenti dienā, kas divas reizes pārsniedz pieļaujamo komisijas maksu aizdevumiem uz 30 dienām (0,25 procenti).

Kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas komisijas maksa pēc sava rakstura ir papildus komisijas maksa par pakalpojuma sniegšanu, proti, kredīta termiņa pagarināšanu. Līdz ar to šāda maksa ietilpst kopējās kredīta izmaksās līdzvērtīgi kā jebkura cita komisijas maksa, kas ir jāmaksā par pakalpojuma saņemšanu.

Apgabaltiesa nesaskata saturiski nozīmīgas atšķirības no komisijas maksas par līguma noslēgšanu un cita veida komisijām, kuras ietilpst kredīta kopējās izmaksās, proti, tā ir tieši saistāma ar līguma noslēgšanu un kredīta lietošanu.

[14] Pieteikumā un apelācijas sūdzībā pieteicēja norāda uz to, ka pastāv atšķirība starp jēdzienu „gada procentu likme”, kas definēta noteikumu Nr.1219 2.4.punktā un PTAL 1.panta 9.punktā izmantoto jēdzienu „kredīta kopējās izmaksas”.

Apgabaltiesas vērtējumā starp PTAL 1.panta 9.punktu un noteikumu Nr.1219 2.4., 5.-9.punktiem (arī šobrīd spēkā esošie Ministru kabineta 2016.gada 25.oktobra noteikumi Nr. 691 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanu” satur identisku regulējumu) nepastāv pretrunas.

PTAL 1.panta 9.punkts un noteikumu Nr.1219 2.4.punkts ir iekļauts Latvijas Republikas likumdošanā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 23.aprīļa direktīvas 2008/48/EK (turpmāk – direktīva 2008/48/EK) par patēriņa kredītliģumiem un ar ko atceļ Eiropas Padomes direktīvu

87/102/EEK 3(g), 3(i).punktiem, kuros ir ietverta kredīta kopējās izmaksas patērētājam un gada procentu likmes definīcija.

Papildus norādāms, ka direktīvas 2008/48/EK vadlīnijās 2.1.punkta ir norādīts, ka gada procentu likmes nozīme ir skaitliskā veidā dot iespēju salīdzināt izmaksas patērētājam. Šis jēdziens sevī ietver kredīta kopējās izmaksas, bet izsaka šo lielumu procentuālā izteiksmē pret aizņēmuma summu, kas ļauj salīdzināt faktisko izdevumu proporciju.

Noteikumu Nr.1219 2.4.punkts nosaka, ka gada procentu likme ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, izteiktas gada procentos no patērētājam piešķirtās kredīta kopējās summas, iekļaujot izmaksas saskaņā ar šo noteikumu 5., 6. un 7.punktu. Tādējādi redzams, ka noteikumu Nr.1219 2.4.punktā definētās gada procentu likmes jēga ir vienīgi skaitliskā un salīdzināmā veidā dot patērētājam iespējas salīdzināt kredīta kopējās izmaksas dažādiem kredīta piedāvājumiem, starp šiem jēdzieniem pastāv tieša matemātiska saistība.

Noteikumu Nr.1219 5.-9. punkts detalizētāk apraksta gada procentu likmes aprēķināšanu. Noteikumu Nr.1219 5.punkts nosaka, ka gada procentu likmi aprēķina, nosakot pašreizējo vērtību visām esošajām vai nākotnes saistībām, par kurām ir vienojušies kredīta devējs un patērētājs. Savukārt noteikumu Nr.1219 6.punkts uzskaita maksājumus, kurus neietver kredīta kopējās izmaksās (maksājums par saistību neizpildi un maksājums, ko patērētājs maksā iegādājoties preci vai pakalpojumu). Noteikumu Nr.1219 5.punktā tiek norādīts, ka izmaksās ietilpst visas esošās un nākotnes saistības, par kurām ir vienojušies kredīta devējs un patērētājs. Ņemot vērā, ka tiesību normā tiek norādīts, ka izmaksās ietilpst visas esošās un nākotnes saistības, tad tiesību normas gramatiskais saturs norāda uz to, ka tiek iekļautas visas izmaksas, kas nav tiešā veidā norādītas kā izslēdzamas.

Noteikumu Nr.1219 6.punktā veikts uzskaitījums izmaksām, kas netiek iekļautas aprēķinā. Šis uzskaitījums ir veikts kā noslēgts gadījumu uzskaitījums, kuru nav paredzēts papildināt. Līdz ar to noteikumu Nr.1219 6.punktu paplašinoša iztulkošana neatbilst normas struktūrai.

[15] Pieteicēja apelācijas sūdzībā ir norādījusi uz noteikumu Nr.1219 6.1.punktu, kas paredz, ka, aprēķinot kredīta kopējās izmaksas patērētājam, neņem vērā jebkurus maksājumus, ko patērētājs maksā par kreditēšanas līgumā noteikto patērētāja saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi. Tādējādi pieteicēja pēc būtības izsaka viedokli, ka kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksa būtu pielīdzināma maksājumam par saistību neizpildi.

Apgabaltiesas vērtējumā komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu nevar atzīt par maksājumu par saistību neizpildi, jo komisijas maksa ir samaksa par izsniegtā kredīta lietošanu termiņā, par kuru līdzēji ir vienojušies, nevis soda sankcija par termiņa neievērošanu. Termiņa pagarināšana ir iespējama, līdzējiem savstarpēji vienojoties par līguma izmaiņām. Savukārt līguma noteikumu pārkāpuma gadījumā var konstatēt, ka viena puse vienpusēji nepilda pielīgūtās saistības.

Pieteicējas arguments, ka termiņa pagarināšana notiek pēc pieteicējas iniciatīvas, nenorāda, ka tādēļ komisijas maksa par līguma termiņa pagarināšanu nav atzīstama par kredīta izmaksām. Arī līguma sākotnēja noslēgšana vairums gadījumos notiek pēc kredīta ņēmēja iniciatīvas. Līdz ar to šis kritērijs nenorāda uz to, ka vienošanās par līguma izmaiņām būtu citādi vērtējama PTAL 1.panta 9.punkta izpratnē, nekā līguma noslēgšana.

Papildus norādāms, ka pieteicējas aizdevuma līgums paredz arī sankcijas par samaksas kavējumu. Tā līguma 10.2.punkts nosaka, ka aizņēmējs maksā aizdevējam nokavējuma procentus 0,34 procentu apmērā no kopējās kredīta pamatsummas par katru kavējuma dienu. Līdz ar to var secināt, ka pieteicēja līgumā ir paredzējusi konkrētu piespiedu līdzekli par saistību neievērošanu. Nokavējuma procentu piemērošana ir nošķirama no termiņa pagarināšanas PTAL 1.panta 9.punkta izpratnē.

[16] Otrs pieteicējas argumentācijas bloks saistīts ar to, kā ir jāizprot PTAL 1.panta 9.punktā lietotā vārdu kopa „kas ir kredīta devējam zināmi”.

Gada procentu likmes aprēķinā (kopējās kredīta izmaksās) var iekļaut tikai tos lielumus, kas kredīta devējam ir zināmi. Līguma noslēgšanas brīdī kredīta devējam nav zināms, vai kredīta līguma termiņš tiks pagarināts. Savukārt pagarināšanas komisijas lielums ir zināms kredīta devējam brīdī, kad kredīta devējs piedāvā patērētājam vienoties par līguma izmaiņām.

Direktīvas 2008/48/EK ievaddaļas 20.punktā ir norādīts, ka kredīta kopējās izmaksās patērētājam būtu jāietver visas izmaksas, tostarp procenti, komisijas nauda, nodokļi, kredītu starpnieku izmaksas un citi maksājumi, kas patērētājam jāveic saistībā ar kredītlīgumu. Kreditora faktiskās zināšanas par izmaksām būtu jānovērtē objektīvi, ņemot vērā profesionālās rūpības prasības.

Apgabaltiesas vērtējumā nozīme ir piešķirama tam, ka līguma pagarināšanas komisijas maksas lielumu nosaka līdzēji vienojoties. Tādējādi papildus noteiktā kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksu nosaka kredīta devējs pirms vienošanās noslēgšanas. Šis apstāklis komisijas maksu par termiņa pagarināšanu neļauj pieskaitīt tādiem gadījumiem, kad papildus izdevumi rodas vienpusējas kredīta ņēmēja rīcības rezultātā.

Apstāklis, ka sākotnējā aizdevuma izsniegšanas brīdī papildus komisijas maksa vēl nebija pielīgta, nemaina to, ka šis lielums ir zināms pieteicējai brīdī, kad tā apstiprina līguma grozījumus par termiņa pagarināšanu. Pieteicēja nosaka šo lielumu un var arī ievērot, vai noteiktās kopējās kredīta izmaksas nepārsniedz PTAL 8.panta 2.³ daļā norādītos rādītājus. Līdz ar to pats par sevi fakts, ka atsevišķas izmaksas tiek pielīgtas vēlākā laika posmā, neietekmē to, ka pieteicējai ir jānovērtē kopējās kredīta izmaksas PTAL 8.panta 2.³ daļas normu prasību ietvaros brīdī, kad pieteicēja nosaka šīs komisijas apmēru.

Pieteicējas virzītā argumentācija balstās uz apgalvojumu, ka kredīta kopējo izmaksu kontrole ir jāveic tikai pirms līguma noslēgšanas, bet tālākā laika posmā kredīta devējam nav jāievēro PTAL 8.panta 2.³ daļā paredzētais ierobežojums. Šāda interpretācija izveido tiesību sistēmā „caurumu”, kura

ietvaros tiesību normas piemērošana netiek veikta, tādējādi arī netiek pienācīgi aizsargātas patērētāja intereses.

Kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas komisijas maksas novērtēšanā tiesa ņem vērā to, ka PTAL 8.panta 2.³ daļas jēga ir noteikt ierobežojumus kredīta kopējām izmaksām, nolūkā pasargāt patērētājus no nesamērīgām ar kredīta ņemšanu un lietošanu saistītām izmaksām. Nesamērīgas kredīta izmaksas var rasties, arī pagarinot kredīta līgumu. Līdz ar to ir loģiski pieņemt, ka PTAL 8.panta 2.³ daļa attiecas arī uz kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksu.

Ja pieņemtu pretējo, ka pagarināšanas maksa neietilpst kredīta kopējās izmaksās, tad šī komisijas maksa paliktu ārpus PTAL 8.panta 2.³ daļas regulējuma, proti, šo maksu varētu noteikt neierobežoti lielu. Šāda pieeja ir pretēja PTAL 1.panta 9.punkta un 8.panta 2.³ daļas jēgai.

Pieteicējas piedāvātā tiesību normu interpretācija noved pie tā, ka kredīta līguma izmaiņu gadījumā var neievērot PTAL 8.panta 2.³ daļas nosacījumus, uzliekot nesamērīgas izmaksas kredīta ņēmējam. Tādējādi šāda interpretācija acīmredzami ir pretēja minēto tiesību normu mērķim.

[17] Pieteicēja norāda, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ietilpst PTAL 8.panta 2.⁴ daļā, kurā norādīts, ka jebkuru ar kredītu saistīto izdevumu summa, tajā skaitā procentu, nokavējuma procentu, līgumsodu, komisijas maksu, termiņa atlikšanu un citu ar kredīta līguma izpildi saistīto maksājumu summa, nedrīkst pārsniegt izsniegtā kredīta summu (ja kredīta atmaksas termiņš nepārsniedz trīs mēnešus).

PTAL 8.panta 2.⁴ daļā minētās „jebkuras izmaksas” sevī ietver arī nokavējuma procentus, līgumsodus un citus ar kredīta līguma izpildi (neizpildi) saistīto maksājumu summu. Līdz ar to šīs normas mērķis ir nepieļaut tieši sodoša rakstura sankciju un izpildes izdevumu pārmērīgu piemērošanu, bet „kopējās kredīta izmaksas” ietilpst „jebkurās izmaksās” kā viens no saskaitāmajiem.

Tas, ka komisijas maksa vienlaicīgi ietilpst arī „jebkurās izmaksās” tomēr nenoved pie secinājuma, ka nav piemērojama PTAL 8.panta 2.³ daļa attiecībā uz papildus noteikto komisijas maksu.

[18] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta otrās daļas 1.punkts paredz, ka komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt minētā likuma 6.pants noteic, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Ņemot vērā, ka pieteicēja 10 mēnešus ir pārkāpusi PTAL 8.panta 2.³ daļas noteikumus, tad var konstatēt, ka pieteicēja ilgstoši saviem klientiem ir piedāvājusi slēgt līgumus, kuru izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījuma praksei. Kredīta kopējo izmaksu aprēķina kontrole primāri ir jāveic tieši pieteicējai. Tieši kredīta izmaksu noteikšana ir tie profesionālie aspekti, kuri pieteicējai ir īpaši labi jāpārzina. Pieteicēja labi zināja, ka iestāde ilgstošā laika posmā norāda uz pieteicējas kļūdām. Tātad pieteicēja varēja pareizi novērtēt esošo situāciju un savlaicīgi izmainīt savu rīcību. Ilgstošās sarunas šajā gadījumā nevar tikt izmantotas par pamatu tam, lai pārkāpumu vērtētu savādāk.

Patērētājam ir daudz grūtāk pārzināt jomas specifisko regulējumu, tai skaitā izkontrolēt to, vai arī pagarināšanas maksas apmērs ir noteikts, ievērojot PTAL 8.panta 2.³ daļas prasības. Turklāt jāņem vērā, ka tieši kredītliguma pagarināšanas brīdī daudzi patērētāji var atrasties situācijā, kad tiem ir ierobežotas iespējas izvēlēties citu pakalpojuma sniedzēju. Tādējādi patērētāji tieši šajā brīdī ir mazāk aizsargāti pret negodīgiem līguma noteikumiem. Ņemot vērā šos aspektus, samazinās iespēja, ka patērētājs varētu kredīta līguma pagarināšanas brīdī uzsākt ilgstošas diskusijas ar kredīta devēju par kredīta kopējo izmaksu neatbilstību PTAL 8.panta 2.³ daļas prasībām. Savukārt pieteicējas rīcība ir vērsta uz to, lai izmantotu šo situāciju savās interesēs, neievērojot tiesību normas prasības.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas darbība neatbilst profesionālajai rūpībai, kā arī būtiski negatīvi ietekmē patērētāju grupas ekonomisko rīcību. Negatīvo ietekmes būtiskumu uzrāda darījumu lielais skaits, kas saskaņā ar pieteicējas sniegtajiem datiem sastāda 16 085 darījumus, kuros nav ievērotas tiesību normas prasības (*lietas 113.lapa*), kā arī patērētāju grupai nodarīto zaudējumu kopējais apmērs (250 094 *euro*).

Apkopojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas komercprakse ir atzīstama par negodīgu komercpraksi.

[19] Pieteicēja apelācijas sūdzībā ir izteikusi iebildumus par soda piemērošanas nepieciešamību un piemērotās soda naudas apmēru (pieteicējai piemērota soda nauda 17 000 *euro* apmērā).

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotā daļa paredz dažādus līdzekļus, ko uzraugošā iestāde var izmantot, konstatējot negodīgu komercpraksi, tostarp uzlikt naudas sodu. Turklāt tiesību normas teksts tieši nosaka, ka iestāde ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, piemēram, vienlaicīgi noteikt komercprakses īstenotājam pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi un uzlikt sodu. Minētā likuma 15.²panta pirmā daļa noteic, ka uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenotājam soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 *euro*. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgi ar izdarīto pārkāpumu, ņemot vērā komercprakses īstenotāja veiktos pasākumus pārkāpuma novēršanai un zaudējumu atlīdzināšanai.

Centrs konstatēja, ka pieteicēja no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.oktobrim veikusi 16 085 pagarinājumus, kas neatbilst tiesību normu

prasībām. Pieteicējai 2015.gada neto apgrozījums bija 2 137 072 *euro*. Piemērotais sods sastāda 0,8 procentus no pieteicējas 2015.gada neto apgrozījuma un 17 procentus no maksimālās soda naudas.

[20] Pieteicēja ir norādījusi, ka soda naudas piemērošana nebija nepieciešama mērķa sasniegšanai, jo ar 2016.gada 26.oktobra lēmumu Nr.NK-2016-55 pieteicējai tika izsniegta licence ar Nosacījumu. Līdz ar to pieteicēja bija spiesta mainīt savu komercpraksi, jo pretējā gadījumā pieteicējai varēja iestāties nopietnākas sekas, proti, licences atņemšana.

Pieteicējai ir izsniegta licence ar nosacījumu, ka pieteicējai līdz 2016.gada 31.oktobrim ir jānovērš pārkāpums, nodrošinot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25 procentus dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas. Licencē ietvertais Nosacījums pēc būtības ir PTAL 8.panta 2.³ daļas normas piemērošanas apraksts, kuru apgabaltiesa jau ir atzinusi par pamatotu.

Apgabaltiesas vērtējumā licences izsniegšanas process, neraugoties uz atsevišķām kopīgām sadaļām, ir nošķirams no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotā daļas piemērošanas, jo katram procesam ir savs mērķis.

Licences izsniegšanu regulē Ministru kabineta 2011.gada 29.marta noteikumi Nr.245 „Noteikumi par speciālo atļauju (licenci) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai” (turpmāk – noteikumi Nr.245), kas apraksta kritērijus un kārtību, kādā tiek izsniegta licence. Licences izsniegšanas laikā arī tiek vērtēta uzņēmuma saimnieciskā darbība, tomēr pieļautie pārkāpumi tiek vērtēti kontekstā ar licences izsniegšanu vai anulēšanu. Līdz ar to procesa mērķis ir atšķirīgs no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotā daļas piemērošanas. Tā noteikumu Nr.245 43.1.apakšpunkts paredz, ka centrs ir tiesīgs pieņemt lēmumu par speciālās atļaujas (licences) anulēšanu, ja ir konstatēti būtiski patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi. Pieteicējas izdarītais pārkāpums ir atzīstams par būtisku un ilgstošu patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu. Līdz ar to šāda rīcība jau pati par sevi bija izvērtējama noteikumu Nr.245 normu kontekstā arī tad, ja nebūtu jālemj par licences izsniegšanu. Tomēr licences atņemšana principā ir pats smagākais soda veids. Līdz ar to tā piemērošana visbiežāk sekotu pēc citu līdzekļu piemērošanas.

Noteikumu Nr.245 11.3.apakšpunkts paredz, ka centrs, pieņemot lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu, izvērtē kapitālsabiedrības darbības atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Līdz ar to pārkāpumi bija jāņem vērā licences izsniegšanas procesa ietvaros, bet kopsakarībā ar to, vai licence ir izsniedzama. Licences neizsniegšana, nepiemērojot iepriekš citus piespiedu līdzekļus, varētu tikt atzīta par pārsteidzīgu. Tāpat licences izsniegšanu nevar arī ilgstoši „atlikt”. Līdz ar to ir

tikai loģiski, ka licences izsniegšana tika lielā mērā nodalīta no pārkāpuma lietas izskatīšanas.

Apgabaltiesas vērtējumā PTAL 8.panta 2.³ daļas piemērošana, kas atspoguļota Nosacījumā, pieteicējam bija jāveic arī bez šāda Nosacījuma esības licencē. Savā ziņā šāda nosacījuma iekļaušana drīzāk ir vērtējama kā netipiska pieeja, jo Nosacījums ir tikai tiesību normas detalizētāks izklāsts. Jāsaprot, ka, mainoties tiesību normām, nosacījums var zaudēt jebkādu nozīmi.

Apgabaltiesai nav jāvērtē šajā lietā Nosacījuma iekļaušanas licencē nepieciešamība un pamatotība, bet jāizvērtē lēmuma tiesiskums. Nosacījuma apskatu apgabaltiesa veic vienīgi tādēļ, ka pieteicēja ir norādījusi, ka iestādei nebija nepieciešams piemērot vēl citus piespiedu līdzekļus.

Apgabaltiesas vērtējumā, tas, ka izmaiņas pieteicējas komercdarbībā tika lielā mērā panāktas ar Nosacījuma iekļaušanu licencē, ir ņemams vērā soda naudas noteikšanā kā viens no faktoriem, proti, kā fakts, kas liecina, ka pārkāpums ir pārtraukts. Tomēr tas ir tikai viens no apstākļiem, kam ir piešķirama nozīme, lemjot par soda naudas uzlikšanu un tās apmēru. Tas ir izsecināms no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrās daļas 3.punkta, kas norāda, ka, pieņemot lēmumu par soda naudas uzlikšanu un tās apmēru, ņem vērā arī to, vai pārkāpums pārtraukts pēc komercprakses īstenotāja iniciatīvas. Tādējādi pārkāpuma pārtraukšana pati par sevi nav pamats pārkāpuma lietas izbeigšanai. Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja nesniedza rakstveida apņemšanos novērst konstatēto pārkāpumu Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ panta pirmās daļas izpratnē. Lietas materiāli apstiprina, ka pieteicējam bija dota iespēja sniegt rakstveida apņemšanos, bet pieteicēja atteicās to darīt. Tāpat pieteicēja neuzsāka nekādas darbības, lai atlīdzinātu patērētājiem nodarītos zaudējumus, proti, nepārskaitīja summas, kas nepamatoti tika iekasētas ar nesamērīgi augsto komisijas maksu par līgumu pagarināšanu.

[21] Atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrajai daļai uzraudzības iestāde, pieņemot lēmumu par soda naudas uzlikšanu un tās apmēru, ņem vērā šādus apstākļus, kā arī izvērtē, vai pastāv šādi nosacījumi: 1) pieļautā pārkāpuma raksturs un ilgums, pārkāpuma radītā ietekme (zaudējumi patērētājiem), pārkāpuma izdarīšanas apstākļi, pārkāpēja loma pārkāpumā un pārkāpuma apjoms; 2) komercprakses īstenotājs līdz lēmuma pieņemšanas dienai ir atlīdzinājis vai sācis atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus; 3) pārkāpums pārtraukts pēc komercprakses īstenotāja iniciatīvas; 4) komercprakses īstenotājs negodīgas komercprakses aizlieguma pārkāpumu izdarījis atkārtoti pēdējo divu gadu laikā; 5) komercprakses īstenotājs nav izpildījis rakstveida apņemšanos; 6) komercprakses īstenotājs ir kavējis lietas izskatīšanu vai slēpis izdarīto pārkāpumu.

Vērtējot pārkāpuma ilgumu, apgabaltiesa konstatē, ka lietā esošajā 2016.gada 11.janvāra vēstulē Nr.3.3.-7-F-372/184 centrs ir skaidri paudis viedokli, ka PTAL 8.panta 2.³ daļas ierobežojumi ir attiecināma arī uz kredīta lietošanu pagarinātā termiņā vai maksu par līguma grozījumu noslēgšanu (*lietas 55.lapa*). Arī Ekonomikas ministrija 2016.gada 26.februāra vēstulē Nr.521-3-

1732 ir paudusi viedokli, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ietver izmaksas, kas kredīta devējam ir zināmas, nevis izmaksas, kas zināmas tikai līguma slēgšanas brīdī (*lietas 56., 57.lapa*).

Atkārtoti pēc satura līdzīgs centra viedoklis ir pausts arī 2016.gada 1.marta vēstulē Nr.3.3-7-F-372/1401 un 2016.gada 16.maija vēstulē Nr.3.3-7-F-136/3229. Līdz ar to var konstatēt, ka pieteicējai bija zināms uzraugošās iestādes viedoklis par to, ka pieteicējas darbība tiek vērtēta kā neatbilstoša PTAL 8.panta 2.³ daļas prasībām. Sarakste un tikšanās ar centra un Ekonomikas ministrijas pārstāvjiem notika ilgstošā laika posmā, bet pieteicēja neņēma vērā iestāžu sniegto tiesību normu vērtējumu.

2016.gada 26.septembra vēstulē Nr.3.3-7/6212/F-254 centrs aicināja pieteicēju atzīt izdarīto pārkāpumu un līdz 2016.gada 30.oktobrim rakstveidā apņemties veikt izmaiņas komisijas maksas par aizdevuma summas izmaksas un procentu par aizdevumu izmantošanu aprēķināšanas kārtībā, nodrošinot izmaksu atbilstību PTAL 8.panta 2.³ daļas prasībām. Taču pieteicēja neatzina pārkāpumu. Līdz ar to centrs bija tiesīgs pieņemt vienu vai vairākus Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotajā daļā paredzētos lēmumus.

Minētais norāda uz to, ka pieteicējas darbība ilgstošā laika posmā (10 mēneši) ir bijusi prettiesiska. Tāpat var konstatēt, ka pieteicējas prettiesiskā darbība ir bijusi apzināta, jo pieteicēja ilgstoši veica neatļautas darbības, neraugoties uz iestādes pausto viedokli par to, ka pieteicēja neievēro tiesību normas prasības. Pieteicējas ilgstošā prettiesiskā darbība radīja nozīmīgus zaudējumus patērētāju grupas interesēm, kuri netika atlīdzināti vēlākā laika posmā.

Nav pamatots pieteicējas viedoklis, ka iestāde piekritusi PTAL 8.panta 2.³ daļas tulkošanai tādējādi, kā to veic pieteicēja, jo savulaik neiebilda pret asociācijas izstrādātajām vadlīnijām par grozījumiem PTAL. Apgabaltiesas vērtējumā vadlīnijas nesatur tādu tiesību normas interpretācijas aprakstu, kādu vēlas pieteicēja. Vadlīnijas apraksta situāciju, kāda ir līguma slēgšanas brīdī, kad nav zināmas izmaksas, kas varētu rasties, ja kreditēšanas līgums tiek grozīts. Līdz ar to tikai loģiski, ka šajā brīdī šādas izmaksas neņem vērā. Tomēr tas nenozīmē, ka tādējādi PTAL 1.panta 9.punkts un 8.panta 2.³ daļa tulkojama tādējādi, ka pagarināšanas komisijas maksa netiek ņemta vērā kredīta izmaksu aprēķinā brīdī, kad tiek veikti līguma grozījumi (noslēgtas papildus vienošanās). Jānorāda, ka Asociācijas izstrādātas vadlīnijas principā nevar mainīt tiesību normu saturu. Līdz ar to vadlīniju esība varēja radīt pieteicējai maldīgu priekšstatu ne ilgāk kā līdz 2016.gada 11.janvārim, kad iestāde skaidri pauda viedokli par PTAL 1.panta 9.punkta un 8.panta 2.³ daļas piemērošanu kreditēšanas līgumu grozījumu noslēgšanas brīdī. Turpmākā laika posmā pieteicējai jau bija pienākums vismaz ievērot piesardzības principu, proti, rūpīgi izsvērt visus riskus un neveikt komercdarbību, kas var tikt atzīta par negodīgu.

Salīdzinot pieteicējai uzlikto soda naudu 17 000 *euro* apmērā ar konstatēto ienākumu apmēru, ko pieteicēja guva 10 mēnešu laikā, prettiesiski piemērojot tiesību normas (250 094 *euro*), var konstatēt, ka 17 000 *euro* ir pārkāpuma

raksturam neatbilstoši mazs soda naudas apmērs, proti, šāda soda naudas summa nevar atturēt personu no turpmāka pārkāpuma izdarīšanas.

Vienlaicīgi var konstatēt, ka, ņemot vērā pieņemto lēmumu par licences izsniegšanu ar Nosacījumu, pieteicēja no 2016.gada 1.novembra pārtrauca negodīgo komercpraksi. Līdz ar to lēmuma pieņemšanas brīdī bija pamats ņemt vērā arī šo apstākli. Šis apstāklis dod pamatu pieteicējai noteikt mazāku soda naudas apmēru, nekā tas būtu piemērojams, ņemot vērā pārkāpuma raksturu, ilgumu, radītās sekas un pieteicējas subjektīvo attieksmi pret pārkāpuma izdarīšanu.

Ņemot vērā, ka radītās sekas (zaudējumi patērētājiem) nav novērstas, kā arī radīto zaudējumu summa ir ievērojami lielāka (250 094 *euro*), tad soda naudas piemērošana 17 000 *euro* apmērā ir vērtējama kā tāda, kas nepārkāpj soda noteikšanas principus, kas ietverti Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrajā daļā. Soda nauda veido aptuveni 7 procentus no radīto zaudējumu apmēra, kā arī 17 procentus no maksimāli atļautā soda naudas apmēra.

Apkopojot minēto, secināms, ka pieteicējai piemērotais soda naudas apmērs ir vērtējams kā samērīgs, ņemot vērā pārkāpuma raksturu un tā radītās sekas.

[22] Apelācijas sūdzībā pieteicēja norāda, ka pārsūdzētais lēmums neatbilst tiesiskās noteiktības principam. Savu viedokli pieteicēja pamato ar to, ka centra viedoklis nav bijis pietiekami konsekvents, jo atbilstoši atbildētāja lēmuma pieņemšanas laikā pastāvošajai izpratnei bija pieļaujami divi kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti: (a) aprēķinot 0,2 procentus dienā, sākot ar 15. kredīta izmantošanas dienu; (b) aprēķinot 0,25 procentus dienā par visu kredīta līguma darbības laiku.

Apgabaltiesa norāda, ka atbildētāja rīcība bija konsekventa jau no 2016.gada janvāra, norādot, ka pagarināšanas maksa ietilpst kredīta kopējās izmaksās, bet pieteicēja nepiekrita šim viedoklim. Savukārt pieteicējas norādītās aprēķinu atšķirības nebija strīda galvenais priekšmets, jo pieteicēja principā nepiekrita ieskaitīt kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas komisijas maksu kredīta kopējās izmaksās. Pieteicēja konsekventi neizmantoja savā praksē nevienu no iepriekš norādītajiem variantiem. Tādējādi šobrīd pieteicēja nevar atsaukties uz tiesiskās palāvības vai drošības principu, jo pieteicēja nevienu brīdi necentās ievērot iestādes norādes.

Apgabaltiesas vērtējumā apstāklis, ka pieteicēja iesaistījās ilgstošās sarunās ar iestādi, pieaicinot arī augsta līmeņa profesionāļus, nenorāda uz to, ka šī iemesla dēļ jautājums bija īpaši komplicēts. Nozīmīgu resursu (darba un finansiālo) piesaistīšana tam, lai mēģinātu ietekmēt iestādes viedokli, norāda vienīgi uz to, ka pieteicēja (kopā ar citiem nozares uzņēmumiem) apzinājās šī jautājuma ekonomisko nozīmīgumu.

[23] Pieteicēja pieteikumā tabulas veidā ir apkopojusi datus par soda apmēru līdzīgās 4 lietās, norādot, ka soda piemērošanā nav ievērots vienlīdzības

princips. Tāpat pieteicēja ir norādījusi, ka, salīdzinot tabulā redzamos skaitļus, var nonākt pie secinājuma, ka soda noteikšanā nozīme ir piešķirta tieši zaudējumu apmēram. Tomēr diviem uzņēmumiem proporcionālā attiecība starp sodu un zaudējumu apmēru ir mazāka (1:30), savukārt pieteicējai un vēl trīs komersantiem tā ir lielāka (1:15).

[24] Apstākļi, kas jāņem vērā soda naudas apmēra noteikšanā, ir norādīti Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrajā daļā. Pārskatīta radītā ietekme (zaudējumi patērētājiem) ir kritērijs, kas jāņem vērā soda naudas noteikšanā. Līdz ar to apstākļi, ka iestāde ir ņēmusi vērā šo apstākļi soda naudas noteikšanā atbilst tiesību normas prasībām.

Apgabaltiesa konstatē, ka pamatā sods noteikts aptuveni 7 procentu apmērā no patērētājiem radīto zaudējumu apmēra, bet divos gadījumos 3 procentu apmērā.

Apgabaltiesa nesaskata šajā apstākļī vienlīdzības principa pārkāpumu. Apgabaltiesa konstatē, ka SIA „4finance” ir piemērots sods 80 000 *euro*, kas ir aptuveni 3,3 procenti no radīto zaudējumu apmēra. Savukārt SIA „Ondo” piemērots sods 56 000 *euro*, kas ir aptuveni 3,3 procenti no radīto zaudējumu apmēra. Vienlaikus jāņem vērā, ka soda naudas maksimālais apmērs ir ierobežots līdz 100 000 *euro*. Līdz ar to iestāde nevarēja SIA „4finance” un SIA „Ondo” piemērot sodu 7 procentu apmērā no patērētājam radīto zaudējumu summas, jo tad tiktu pārsniegts maksimāli pieļaujama soda naudas apmērs. Līdz ar to iestāde ir ņēmusi vērā arī to, ka soda naudas maksimālais apmērs ir ierobežots.

Pieteicēja norāda, ka tā nav zinājusi, ka iestāde aprēķinās sodu, ņemot vērā tās sniegto informāciju par noslēgtajiem līgumiem ar pagarinājumu. Pieteicēja arī norāda, ka, iespējams, radīto zaudējumu apmēra noteikšanā ir pieļautas kļūdas. Apgabaltiesa konstatē, ka iestādes veiktais zaudējumu aprēķins izmanto vidējos lielumus, proti, ir aptuvenš. Tomēr šāda metode ir pietiekama, lai varētu novērtēt zaudējumu aptuveno lielumu soda naudas noteikšanas aspektā. Sods netiek noteikts kā tieša matemātiska saistība starp zaudējumiem, bet kā aptuvena proporcija (ar pietiekami lielām novirzes robežām). Zaudējumu apmērs raksturo pārskatītas sekas, sodu savukārt nosaka, ņemot vērā arī citus faktorus. Papildus arī norādāms, ka pieteicēja nav iesniegusi savu aprēķinu, kas ļautu konstatēt ļoti būtiskas novirzes no iestādes veiktā aprēķina. Līdz ar to pieteicējas izteikumus neapstiprina cita veida dokumenti.

Jānorāda, ka iestādei pastāv zināma novērtējuma brīvība, nosakot soda naudas apmēru. Tiesa var atcelt lēmumu par soda naudas piemērošanu, ja konstatē, ka noteiktais sods acīmredzami neatbilst tiesību normās paredzētajiem kritērijiem, proti, nav samērīgs. Citās lietās noteiktie soda naudas apmēri ir izmantojami vienīgi kā papildus identifikatori, kas noteiktos apstākļos palīdzētu nonākt pie secinājuma, ka sods pieteicējai ir noteikts nesamērīgi liels. Tomēr neatkarīgi no citu lietu rezultātiem apgabaltiesai ir jākonstatē, ka tieši pieteicējai ir noteikta nesamērīgi liela soda nauda. Ja citām personām noteiktās soda naudas ir neatbilstošas pārskatīta raksturam un radītajām sekām, tad tas nav

izmantojams kā arguments, lai arī pieteicējai noteiktu sodu, kas neatbilst pārkāpuma raksturam, ilgumam un radīto seku apmēram. Apgabaltiesa nav konstatējusi, ka sods būtu neatbilstošs pārkāpuma raksturam, ilgumam un pārkāpuma radītajai ietekmei. Tāpat arī apgabaltiesa nekonstatē pazīmes, ka citām personām kopumā būtu piemēroti ievērojami mazāki sodi nekā pieteicējai. Līdz ar to lēmums ir atbilstošs tiesību normu prasībām arī aspektā par soda naudas apmēru.

[25] Apkopojot minēto, apgabaltiesa konstatē, ka lēmums ir tiesisks un pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt SIA „OC Finance” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017.gada 21.februāra lēmuma Nr.6-pk atcelšanu.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents (paraksts) V.Poķis

Tiesneši (paraksts) U.Mihailova

(paraksts) O.Priedītis

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis
Rīgā 2018.gada 26.novembrī

V.Poķis